

Drugs in de buurt: aanpak van het
drugfenomeen op lokaal niveau

Preventieve aanpak

21 juni 2024

Tino Ruyters

Directeur Free Clinic vzw

Helemaal mee eens!

- ▶ Zo stelt het ‘United Nations Office on Drugs Crime’ dat elke zinvolle strategie in het omgaan met problematisch druggebruik een **multidisciplinaire aanpak** vereist en schuift de EU in haar drugsstrategie naar voren dat elke overheidsinterventie ten aanzien van drugs als oogpunt moet hebben om de **gezondheid, veiligheid en het welzijn van burgers te verhogen**. Ook op het terrein, zowel internationaal als in België, zien we heel wat praktijken ontstaan die onder de noemer van ‘harm reduction drug policing’ of ‘drug diversion schemes’ te plaatsen zijn: door de politie geleide of opgestarte initiatieven waarbij mensen die betrapt worden op druggebruik, **afgeleid worden** van het strafrechtelijk systeem naar andere maatregelen.

Preventieve aanpak? Waarvan?

Van drugs in de samenleving?

Van druggebruik?

Van criminaliteit?

Van overlast?

Of

Van armoede?

Van dakloosheid?

Van ongelijke kansen en discriminatie?

Van trauma, verwaarlozing?

Drugs zijn niet op zich het probleem ???

- ▶ Niet product (legaal of illegaal) op zich is problematisch
- ▶ Wel de mogelijke gevolgen ervan bij problematisch gebruik
- ▶ 85% van roesmiddelengebruikers kent geen probleem
- ▶ 15% kampt met problematisch middelengebruik
 - meerdere levensdomeinen
 - normaal functioneren verstoord
 - controleverlies
 - dwangmatig
- ▶ Niet iedereen past in het stereotypisch beeld

Problematisch druggebruik = 15%

- ▶ (meestal) gevolg van verstoorde ontwikkeling
 - jeugdtrauma's of verwaarlozing
 - harde levensomstandigheden
 - sociale marginalisatie
 - emotionele problemen
- ▶ Problematisch druggebruik is geen keuze of hedonisme
- ▶ wel copingmechanisme, overlevingsstrategie

Problematisch druggebruik houdt een
spiegel voor aan de samenleving

Preventie van roesmiddelengebruik

- ▶ Niet alles is maakbaar
- ▶ Maar de beste preventie is een **adequaat sociaal beleid**
- ▶ Een efficiënt drugbeleid moet hand in hand gaan met
 - een **tewerkstellings- en woonbeleid**
 - een **ernstige aanpak van armoede en discriminatie**
 - een **algemeen gezondheids- en welzijnsbeleid.**
- ▶ Een ander socio-economisch model??

'De beste drugspreventie gaat niet over drugs' (Peter Aertsen)

- ▶ Niet (alleen) met affiches, spotjes of flyers
- ▶ Niet (alleen) via algemene campagnes
- ▶ Niet (alleen) snel naar hulpverlening verwijzen
- ▶ Niet via drugshonden
- ▶ Niet kennis van >900 producten

Het Drugwiel

Een nieuw model voor productinformatie

The Drug Wheel is a circular diagram divided into segments representing different drug classes. Each segment contains a list of specific drug names. The segments are: Stimulantia (orange), Empathogenen (yellow), Hallucinerogenen (green), Dissociatieven (blue), Cannabinoïden (purple), and Verbovende (pink). A central circle is labeled 'Alkohol' and 'Droge'. A legend at the bottom indicates that drugs in the inner ring are legal, those in the outer ring are illegal, and those in the middle ring are prescription-only. The diagram is adapted for the Belgian context by VAD and WIV on 17/01/2018.

Stoffen in de binnenring zijn legaal. Stoffen in de buitenring zijn illegaal of zijn voorschrijfplichtig*.
Aangepast aan de Belgische context door VAD en WIV op 17/01/2018.

The Drug Wheel by Mark Adley is licensed under a [Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/) [Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/). Based on a work of www.1363.be/vad/eng. For further licensing details visit www.the-drug-wheel.com

Designed in collaboration with DrugWatch, an informal association of chemists, pharmacists and individuals who share an interest in establishing a robust early warning system in the UK for all types of drugs.

‘De beste drugspreventie gaat niet over drugs’ (Peter Aertsen)

- ▶ Wel settinggericht, op maat, decentraal school, jeugdbeweging, uitgaansleven, kansengroepen
- ▶ Met structurele aanpak: visie, reglement, interventieplan
- ▶ Gericht op welzijn/welbevinden verbeteren
- ▶ Gericht op sociale vaardigheden, zeker bij minderjarigen
- ▶ Productgerichte informatie geven, zeker bij meerderjarigen
- ▶ **Man/vrouwkracht: handen en voeten op straat, op school, in de sportclub, in de jeugdclub etc.**

Vroeginterventie

- ▶ Bij 'niet pluis' gevoel:
- ▶ Zijn er signalen van problematisch gebruik?
 - ▶ Wegvallen normale activiteiten, isolatie, veel gebruik, verstoring relaties
- ▶ Kortdurende interventies gericht op informeren en sensibiliseren
- ▶ Vertrekkend van eigen leefwereld
- ▶ Niet vermanend of stigmatiserend
- ▶ Positieve kennismaking met mogelijkheden van hulpverlening indien nodig

Vroeginterventie

- ▶ Vaak vanuit omgeving:
ouders
school
politie
- ▶ Niet verkeerd maar niet vanuit eigen motivatie
- ▶ **Risk-counseling:** (cfr. Plug-INN)
eigen initiatief
informatiecentra met objectieve info over producten
Coca-cola-model

- Don't do drugs
- Don't do drugs
- If you do drugs:
be **informed**
- If you do drugs:
be **careful**
- If you have a
problem: look
for **help**

vroeginterventie

Drugchecking

- ▶ Anoniem
- ▶ Objectieve info
- ▶ Risicobeperkende tips
- ▶ Niet door politie maar door getrainde preventiewerkers

▶ **WET?**

Hulpverlening

- ▶ Veel verschillende vormen
- ▶ Op maat
- ▶ Geïntegreerd

hulpverlening

- ▶ Behandelingscentra
 - ▶ Ambulant: CGG, ambulante centra
 - ▶ Gespecialiseerde psychologen
 - ▶ Residentieel: gespecialiseerde centra (TG, KTP), ziekenhuizen
- ▶ Gericht op drugvrij leven
- ▶ Maar rekening houden met chronisch karakter van afhankelijkheid
- ▶ Daarom harm reduction benadering belangrijk: MSOC
- ▶ Maar: verwijzing naar HV moet niet voor niet-problematisch gebruik!!

Harm reduction strategieën

- ▶ **Spuitenruil:** uitgerold in Vlaanderen
- ▶ **Substitutieprogramma's:** MSOC
methadon, buprenorfine, buvidal
- ▶ **Take-home-Naloxone:** nasaal, preventie van overdosis
moet beschikbaar zijn voor gezondheidswerkers, politie
EN gebruikers
- ▶ **Gebruiksruimte** (Brussel, Luik)
ooit ook in Antwerpen?
- ▶ **Medisch gecontroleerde heroïneverstrekking**
cfr. Luik
- ▶ **WET??**

Harm reduction strategieën

- ▶ **Sociale Activering**
Nomaad (Antwerpen), Opstap (Gent), Villa Voortman (Gent)
- ▶ **Dagopvangcentra voor dak- en thuislozen:** Revue (Antwerpen), CAW's
- ▶ **Nachtopvangcentra:** Biekorf, Victor (Antwerpen)
- ▶ **Housing first**
 - ▶ Kadans Wonen, Zorghostel (Antwerpen)
- ▶ **Welzijnsantwoorden op overlastproblemen**

≠ gebruiksruimte !!!

Gevangenis: the place to be ! ? ! ?

- ▶ Vaak introductie van druggebruik !!
- ▶ Meer kleinschalige gevangenis
- ▶ Andere benadering
- ▶ Meer hulpverlening

Harm reduction policing

- ▶ Correcte bejegening van slachtoffers
 - ▶ Cfr daklozen, PWUD: neem klachten au sérieux voorkom onderrapportering
- ▶ Geen vervolging van drugsbezit of prostitutie bij getuigen
- ▶ Bij OD: geen verbalisering van ‘omstaanders’
- ▶ Beschikbaarheid van Naloxone (nasaal), ook voor politiemensen
- ▶ Verwijzing naar voorzieningen ipv boete of vervolging cfr vroeginterventie
- ▶ Wederzijdse samenwerking met harm reduction voorzieningen: kan vlot via Wijkteams
 - ▶ Opvangcentra
 - ▶ Spuitenruil etc.

It is simple to use, has no abuse potential, and it works.

Ook aandachtspunt voor hulpverlening !

▶ **WET!!**

Harm reduction justice

- ▶ Drugbehandelingskamer DBK
- ▶ Drugopvolgingskamer DOK
- ▶ Alternatief voor boetes via kennismaking met hulpverlening
 - ▶ Maar inningsysteem? Crossborder staat in de weg?

▶ De WET

- ▶ Modernisering, actualisering
- ▶ Decriminalisering
- ▶ Regulering
- ▶ Op korte termijn:
naloxone
drugchecking
gebruiksruimte
- ▶ Paradigmaswitch: wanneer??

Dank

